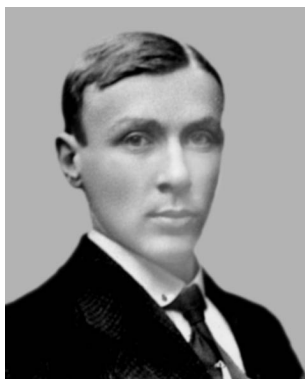

А. П. Кончаковський

Булгаков Михайло Опанасович

БУЛГАКОВ Михайло Опанасович (03(15). 05. 1891, Київ – 10. 03. 1940, Москва) – письменник, лікар. Закін. мед. факультет Університету св. Володимира у Києві (1916). У 1916–19 працював хірургом у шпиталях Червоного Хреста в Кам'янці-Подільському та Чернівцях, земським лікарем у Смолен. губ., венерологом у Києві. 1919 мобілізов. військ. лікарем в армію Директорії УНР, того ж року – у Добровольчу армію. 1921–40 Б. мешкав у Москві, працював як літератор. Писав рос. мовою. Більшість творів Б. були заборонені рад. владою, опубл. посмертно. Перший друк. твір – фейлетон «Грядущие перспективы» (Грозный, 1919) – містив передбачення ходу рос. історії й негативну оцінку наслідків більшов. перевороту. Вважав себе сатириком, «містичним письменником», продовжувачем традицій класич. літ-ри, насамперед М. Салтикова-Щедріна та М. Гоголя, хоча був також і філософом, і ліриком. Більшість творів опубл. уже після смерті автора: «Записки юного врача» (Москва, 1963), «Морфий» (Москва, 1991), «Звездная сыпь» («Мед. работник», 1926, № 29, 30), «Собацьє сердце» (Paris, 1969; за рад. часів повість вважалася найбільш неприйнятною і в Росії була опубл. лише 1987 у ж. «Знамя», № 6). Був свідком драм. подій у Києві під час більшов. перевороту. Б. неприхильно ставився до укр. нац. руху, проте любов'ю до Києва перейняті сторінки багатьох його творів: романи «Мастер и Маргарита» (Frankfurt am Main, 1969, інсценізовано 1987 у Київ. академ. драм. театрі ім. І. Франка, реж. І. Молостова), «Белая гвардия» (Letchworth, 1969), «Театральный роман» (Ставрополь, 1989; К., 1993), п'єси «Дни Турбиных» (Paris, 1927–29; 1936 і 1939 п'єсу до Києва привозив МХАТ; 1956 реж. Л. Варпаховський підготував її постановку у Київ. академ. театрі рос. драми ім. Лесі Українки, однак вистава була заборонена), «Бег» (Letchworth, 1970), нарис «Киев-город» («Накануне», Берлин, 1923, июль). 1934 написав сценарій до екранізації комедії М. Гоголя «Ревізор».

Публікація у 80-і рр. раніше заборонених творів Б. стала подією в духовному житті колиш. СРСР і відчутно вплинула на настрої інтелігенції, для якої Б. став «культовим» письменником. У Києві, в будинку на Андріїв. узвозі, № 13, де письменник мешкав 1906–19, відкрито [Булгакова Михайла літературно-меморіальний музей](#) (1991).

Основні твори

Записки на манжетах // Накануне. Берлин, 1922. Лит. приложение № 8; Дьяволиада. Москва, 1925; Роковые яйца // Красная панорама. 1925. № 4–5; Трактат о жилище. Москва; Ленинград, 1926; Сборник рассказов. Нью-Йорк, 1952; Адам и Ева. Багровый остров. Зойкина квартира: Пьесы. Paris, 1971; Ранняя неизданная проза. München, 1976; Ранняя несобранная проза. München, 1978; Ранняя неизвестная проза. München, 1981; Собрание сочинений: В 10 т. Анн-Арбор, 1982–83; Забытое: Ранняя проза. München, 1983.

Рекомендована література

1. Виленский Ю., Навроцкий В., Шалюгин Г. Михаил Булгаков и Крым. Сф., 1955;
2. Белозерская-Булгакова Л. О, мед воспоминаний. Анн-Арбор, 1979;
3. Яновская Л. М. Творческий путь Михаила Булгакова. Москва, 1983;
4. N. Natov. Mikhail Bulgakov. Boston, 1985;
5. Смелянский А. М. Булгаков в Художественном театре. Москва, 1986;
6. M. Jovanovic. Utopiya Mihaila Bulgakova. Beograd, 1989;
7. A. Drawicz. Mistrz i diabel. Kraków, 1990;
8. L. Milne. Mikhail Bulgakov: a critical biography. Cambridge, 1990;
9. Кончаковский А. П., Малаков Д. В. Киев Михаила Булгакова. К., 1990;
10. 1993;
11. Виленский Ю. Доктор Булгаков. К., 1991;
12. Лакмин В. Булгакиана. К., 1991;
13. M. Gourg. Mikhail Bulgakov. Un maitre et son destin. Paris, 1992;
14. Петровский М. С. Мастер и город. К., 2001.

Бібліографічний опис:

Булгаков Михайло Опанасович / А. П. Кончаковський // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2004. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-37877>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).